

in terminološko zagaten. Sledi mu na srečo izredno natančna študija **Eve Mahkovic** *Objave dramskih del v revijah in knjigah*, ki podkrepljena s statističnimi podatki opozarja, da je dramatika v primerjavi s prozo in poezijo po številu knjižnih in drugih objav na Slovenskem zapostavljena.

Tretji del omenjene knjige *Gledališča, festivali, nagrade* gradijo prispevki **Marine Gumzi** Kam Glej?, **Urške Brodar** Teden slovenske dramatike v Kranju in Grumova nagrada ali Kaj zmoremo Slovenci?, **Ksenije Repina** Borštnikovo srečanje v letih 1990–1999 in **Zale Dobovišek** Borštnikovo srečanje v devetdesetih. Namenjeni so vsem, ki jih omenjena problematika zanima in želijo podatke o njej prebrati na enem mestu.

Članki so podatkovno bogati, pregledni, na nekaterih mestih pa tudi polemični. Izražajo živost, živahnost in zapletenost sodobnega slovenskega gledališkega življenja.

Knjiga razprav o slovenski dramatici devetdesetih v celoti ne glede na to, da si v njej vsi prispevki po raziskovalni natančnosti niso ravno somerni, prinaša zagotovo dragocena spoznanja in ponuja številne izzive za nadaljnje raziskovanje naj sodobnejšega slovenskega dramskega snovanja.

Silvija Borovnik
Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta
silvija.borovnik@uni-mb.si

Mirjana Benjak in Vesna Požgaj Hadži (ur.): *Bez predrasuda i stereotipa: Interkulturalna komunikacijska kompetencija u društvenom in političkom kontekstu*. Rijeka: Izdavački centar Rijeka, 2005. 176 str.

Monografija *Bez predrasuda i stereotipa: Interkulturalna komunikacijska kompetencija u društvenom in političkom kontekstu* z Uvodom Michaela Byrama in v avtorstvu Mirjane Benjak, Neve Čebtron, Elvi Piršl, Vesne Požgaj Hadži in Abdellatifa Zakija z različnih vidikov obravnava vprašanja medkulturne komunikacijske kompetence, predvsem ob vsebinah vzgoje in izobraževanja. Avtorji monografije so iz Velike Britanije, Hrvaške, Maroka in Slovenije, tako da monografija že z avtorskim kolektivom uresničuje naslovno idejo.

Po uvodnih besedah M. Benjak knjigo začenja poglavje Interkulturalna komunikacijska kompetencija u društvenom in političkom kontekstu (M. Byram), ki z vidika poučevanja tujih jezikov s poudarkom na razvijanju medkulturne komunikacijske kompetence oblikuje tematski okvir celotne monografske publikacije. Z vidika južnoslovenskega kulturnega prostora je prispevek še posebej zanimiv, saj avtor razpravlja o izobraževanju v okviru nacionalnih držav in nacionalnih jezikov, kjer je poznavanje jezikovnega standarda nacionalnega jezika in ohranjanje

njegove »neomadeževanosti« temeljni cilj jezikovnega pouka. Demokratizacija družbe in s tem tudi demokratizacija komunikacije s spremenjenimi komunikacijskimi normami in predrugačenjem prestiža izbire jezika in jezikovnih variant ter jezikovno izobraževanje, ki upošteva mednarodno dimenzijo komunikacije, danes izhodišča jezikovnega pouka nacionalnih jezikov v okviru nacionalnih držav postavlja pred izjemno velik izziv.

Uvodnemu razpravljanju sledijo poglavja Jezična distribucija i uloga moči (A. Zaki), Verbalna i neverbalna interkulturalna komunikacija (E. Piršl), Uvođenje interkulturalnih elemenata u nastavu stranog jezika s naglaskom na engleskome kao *lingui franci* (N. Čebro) in Sadržaj kulture i civilizacije u sklopu učenja hrvatskoga jezika kao stranog – instrumenti prevladavanja predrasuda i stereotipa (M. Benjak in V. Požgaj Hadži).

Funkcioniranje posameznega jezika je v veliki meri odvisno od zgodovinskih, kulturnih, družbenih, političnih in drugih okoliščin, kar vse definira govorce posameznega jezika in soustvarja njihovo identiteto. Za uspešno medkulturno komunikacijo pa je izjemnega pomena poznavanje celotnega konteksta in ne le jezikovnega. Vprašanje kulturne premoči, ko ena kultura ne vidi druge oz. drugo naredi za nevidno je eden od temeljnih problemov vzpostavljanja mostu medkulturne komunikacije, o katerem razpravlja A. Zaki. Za razumevanje določenega kulturnega konteksta je namreč izjemno pomembno razumevanje celote njenega diskurznega univerzuma, v katerem se zrcalijo razmerja družbene moči – premoč družbeno vplivnih skupin nad družbeno

nevplivnimi. Avtor o teh vprašanih razpravlja na primeru arabskega jezika ter kulturnih kontekstih Maroka in Japonske.

Razumevanje jezikovne komunikacije ne le na ravni njenega verbalnega dela, ampak prav tako neverbalnega, ki je v razmišljanjih o komunikaciji velikokrat potisnjena v ozadje, za uspešnost medkulturne komunikacije pa je prav to izjemnega pomena. Tako kot govorce določenega jezika pri tujih govorcih nekega jezika velikokrat bolj moti nepoznavanje komunikacijskih kot jezikovnih norm, nepoznavanje neverbalnega dela komunikacijskih norm lahko pripelje do komunikacijskih kratkih stikov. Ne le, da je komunikacija ob prenosu komunikacijskih norm iz enega kulturnega konteksta v drugega lahko neuspešna, nepoznavanje neverbalnega dela komunikacijskih norm je lahko celo usodno. E. Piršl o teh vprašanih razpravlja teoretsko, hkrati pa jih umesti v pedagoško prakso.

Pri učenju nekega jezika kot tujega jezika je bila dimenzija civilizacije in kulture predvsem pri jezikih, ki so tudi jezikovno izobraževanje razumeli kot priložnost za širjenje ne le jezika, ampak tudi svoje kulture v druga kulturna okolja, vseskozi močno prisotna. Ker pa izhodiščno poznavanje kulture ni bilo vključeno v poučevanje jezika zaradi učinkovitejše komunikacije, velikokrat ni prispevalo k odpravljanju kulturno pogojenih komunikacijskih nesporazumov. Sodoben kontrastivni pristop pri učenju tujega jezika vključuje tudi elemente sociokulturne kompetence, saj kontrastivnost ni več zožena na jezikovnosistemske elementa, ampak vključuje analizo diskurza, ki opozarja na včasih tudi subtilne razlike v

komunikacijskih normah v okviru različnih diskurzivnih prostorov. N. Čebren s sodobnimi teoretičnimi izhodišči transkulturnega spoznavanja opozarja prav na pristope kontrastivne analize, ki vključujejo prototipsko, pomensko-leksikološko in terminološko analizo.

Na vsebine kulture in civilizacije pri učenju hrvaščine kot tujega jezika opozarjata avtorici zadnjega poglavja, ko govorita o pouku hrvaškega jezika z vidika medkulturnih vsebin, položaju pouka hrvaškega jezika, književnosti in kulture na tujih univerzah ter karakteristikah kurikula za hrvaščino kot izbirni predmet v slovenskih osnovnih šolah. M. Benjak in V. Požgaj Hadži predvsem pri študiju hrvaškega jezika na tujih univerzah opozarjata na vrsto problemov, ko gre za vprašanja kompetenc študentov z vidika medkulturnih vsebin. Pri didaktično-metodičnih materialih namreč opozarjata na vrsto pomanjkljivosti. Ne ostajata pa samo pri kritiki, ampak predlagata tudi vrsto izvornih rešitev.

Pri jezikovnem pouku je torej bistvenega pomena opazovati, opisovati in učiti, hkrati pa s spoznavanjem kulturne različnosti nenehno vzgajati toleranten odnos. Zavedanje drugačnosti je predpogoj za aktivno sprejemanje drugega in drugačnega, opazovanje komunikacije v okviru enega jezika in opozarjanje na diskurze, zaznamovane z močjo družbeno vplivnih večin, je izhodišče za opozarjanje na v komunikaciji zakodirane

družbene stereotipe in predsodke, od tu pa je odprt pogled na razumevanje kulturne različnosti v najširšem smislu in odprta pot za njeno aktivno sprejemanje.

Razvijanje medkulturne kompetence je dolgotrajen vseživljenjski proces, ki se ga južnoslovanskem kulturnem kontekstu premalo zavedamo, čeprav bi bil prostor s svojo kulturno raznolikostjo ob jezikovni sorodnosti lahko naravnost prototipski primer za razumevanje vprašanj medkulturne komunikacijske kompetence. Avtorice in avtorji monografije želijo opozoriti na pomanjkanje tovrstnih vsebin na Hrvaškem, tako na ravni teoretičnih razmislekov kot tudi njihove implementacije v praksi, in nadoknaditi ta primanjkljaj. Njihova skupna želja je, da bi bilo delo inspiracija za ustvarjalno delovanje na področju medkulturne komunikacijske kompetence pri pedagoškem delu. Monografija *Bez predasuda i stereotipa: Interkulturalna komunikacijska kompetencija u društvenom in političkom kontekstu* pa že s samim naslovom opozarja na družbeno zakodirane predsodke in stereotipe, hkrati pa izpostavlja mehanizme za njihovo preseganje; prav s tega vidika pomeni izjemen prispevek in tudi programski poziv k vseživljenjski vzgoji tolerance in medsebojnega razumevanja ter sprejemanja.

Vojko Gorjanc

Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta
vojko.gorjanc@guest.arnes.si